

Każdemu, kto pragnie znaleźć prawdziwego przyjaciela, mędrzec sugeruje, aby poddał go wielorakim próbom, by nie ufał mu bezkrytycznie, ale starał się weryfikować jego sposób bycia, szczerłość intencji, prawdziwość wypowiedzianych słów oraz autentyczność postaw i zachowań. To dojrzałe i roztropne podejście do innych ustrzeże przed niepotrzebnym rozczarowaniem, zawodem a nawet nieszczęściem, jakie niesie ze sobą bliska relacja z osobą fałszywą, niegodną i nieodpowiedzialną. Aby przekonać do swych rad, mędrzec ukazuje dwie skontrastowane ze sobą figury: prawdziwego i fałszywego przyjaciela, i odpowiednio charakteryzuje ich zachowania oraz motywacje. Jego pouczenia są tak proste, że nie wymagają szerszego komentarza, a zarazem tak głębokie, że zasługują na rzetelne rozważenie i zapamiętanie: „Jeżeli chcesz mieć przyjaciela, zdobądź go po próbie, a niezbyt szybko mu zaufaj! Bywa bowiem przyjaciel, ale tylko na czas jemu dogodny, nie pozostanie nim w dzień twego ucisku. Bywa przyjaciel, który przechodzi do nieprzyjaźni i wyjawia wasz spór na twoją hańbę. Bywa przyjaciel, ale tylko jako towarzysz stołu, nie pozostanie nim w dniu twego ucisku. W powodzeniu twoim będzie jak [drugi] ty, z domownikami twymi będzie w zażyłości. Jeżeli zaś zostaniesz poniżony, stanie przeciw tobie i skryje się przed twym obliczem” (Syr 6, 7-12)¹¹. W innym miejscu mędrzec dodaje: „Przyjaciela nie poznaje się w pomyślności, wróg zaś nie ukryje się w nieszczęściu. W pomyślności nawet wrogowie są człowiekowi przyjaciółmi, a w nieszczęściu oddała się nawet przyjaciel” (Syr 12, 8-9).

Według mędrca Syracha cechą dojrzałego i myślącego człowieka jest roztropny dobór najbliższych przyjaciół i współpracowników, który w istocie leży u podstaw wszelkiej poważnej i długotrwałej znajomości i pozwala unikać frustracji i bolesnych problemów wynikających z zawiedzionego zaufania oraz pochopnie i nieprzemyślanie zawartych relacji. Fakt istnienia nieodpowiedzialnych i egoistycznych przyjaciół, którzy mienia się takowymi tylko w kontekście sytuacji dla nich korzystnych, nie powinien jednak zniechęcać i zamykać na proces poszukiwania przyjaźni prawdziwej i nieprzemijającej. Mędrzec

¹¹ P.W. S k e h a n, A.A. D i L e l l a, *The Wisdom of Ben Sira: A New Translation with Notes, Introduction and Commentary*, Yale University Press, New Haven 2008, s. 187n.; *Commentary on the Apocrypha of the Old Testament*, red. R.H. Charles, Logos Research Systems Inc, Bellingham 2004, s. 334.

Syrach konstatuje, że jest ona jednym z najcenniejszych darów, jakie Bóg zarezerwował dla ludzi prawych, a zarazem jedną z najbardziej intensywnych emocji pozytywnych, jakich człowiek może doświadczyć w życiu doczesnym: „Wierny przyjaciel potężną obroną, kto go znalazł, skarb znalazł. Za wiernego przyjaciela nie ma odpłaty ani równej wagi za wielką jego wartość. Wierny przyjaciel jest lekarstwem życia; znajdą go bogobojni” (Syr 6, 14-16).

Przyjaźń jest więc według mędrca Syracha wzorcem autentycznej, bezinteresownej i zorientowanej na drugą osobę relacji, z którą poza miłością między mężczyzną a kobietą nie może się równać żadna z innych więzi międzyludzkich. Z tego względu ciągle poszukiwanie odpowiedniego przyjaciela staje się jednym z najważniejszych w porządku doczesnym zadań człowieka i jest opatrzone specjalnym błogosławieństwem od Boga. Wierny przyjaciel jest w literaturze mądrościowej specyficznym metrum ludzkiego szczęścia i oznaką Bożej życzliwości, ponieważ stanowi niezawodną pomoc oraz skuteczne wsparcie w rozwiązywaniu wszelkiego rodzaju problemów egzystencjalnych. Przekonanie to nie powinno jednak przesłaniać innej ważnej prawdy, a mianowicie, że przyjaźń nie jest jednorazowym aktem, lecz długotrwałym procesem dojrzwania wiodącym przez rozliczne próby i wyzwania, które skutecznie weryfikują jej siłę i autentyczność. Przyjaźń raz znaleziona, winna być nieustannie pielęgnowana i umacniana, aby mogła stale się doskonalić i oczyszczać w ogniu doświadczeń życiowych. Przyjaźń bowiem im starsza, tym bardziej wartościowa i pewna: „Nie porzucaj starego przyjaciela. Nowy z nim nie jest na równi. Przyjaciel nowy jest jak nowe wino, gdy się zestarzeje, z przyjemnością je wypijesz” (Syr 9, 10).